

INFORMÁTOR

SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

III/1992/2

NITRA

ZJAZD SLOVENSKÝCH ARCHEOLÓGOV '92

Pri príležitosti 20. výročia úmrtia nestora slovenskej archeológie Ing. Dr. h. c. Štefana Janšáka konal sa v dňoch 28.-30. 4. 1992 v Nitre Zjazd slovenských archeológov, usporiadany Slovenskou archeologickej spoločnosťou pri SAV v spolupráci s Archeologickej ústavom SAV v Nitre. Z hľadiska riešených problémov sa náplň zjazdu členila na niekoľko tematických okruhov.

Úvodným slovom predsedníčky SAS D. Bialekovej (Spomienka na Štefana Janšáka - prvého predsedu Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV) sa začala prvá časť rokovania, v ktorej dielu Š. Janšáka boli venované referáty K. Markovej (Archeologickej zbierka Š. Janšáka) a T. Kolníka (Spečené a dlhé valy v diele Štefana Janšáka a v súčasnosti).

Další okruh problémov, zameraný na rozvoj archeologickeho bádania v Archeologickej ústave SAV, múzeach a na fakultách, tiež na štúdium archeológie v nových podmienkach, sa pertraktoval v referátoch A. Ruttkaya (Súčasné postavenie a úlohy Archeologickej ústavu SAV v Nitre), A. Vallaška (Perspektívny rozvoja Archeologickeho múzea SNM v Bratislave), M. Novotnej (Perspektívny archeologickej bádania na vysokých školách), T. Štefanovičovej (Štúdium archeologie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave) a J. Hečkovej (Denné a bakalárské štúdium na Pedagogickej fakulte v Nitre). V nadväznosti odzneli aj ďalšie referáty, aplikované na pomery prevažne v regionálnych múzeach. Predniesli ich J. Hoššo - B. Lésák (Archeologickej výskumu v historických jadrach miest), P. Roth (Regionálna a muzeálna archeológia na Spiši), P. Ratimorská (K problematike ochrany a spracúvania archeologickej zbierok v Podunajskom múzeu v Komárne), M. Mácelová (Súčasné problémy archeologickej výskumu v múzeach), J. Moravčík (Problémy múzea v prevádzke, údržbe a oprave historických objektov).

Aktuálnym problémom legislatívnej ochrany národného kultúrneho dedičstva boli venované referáty I. Gojdiča (Ochrana pamiatok - legislatíva; okruhy spolupráce Archeologickej ústavu SAV a Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti) a D. Čaploviča (Archeologickej náleziská a kultúrne pamiatky), na ktoré nadviazali príspevky P. Ratimorskéj (Záchrana archeologickej nálezov vo svetle nových majetkovoprávnych pomerov) a T. Nešporovej (Ochrana pamiatok v múzeach). Do diskusie, v ktorej sa žiadala najmä legislatívna ujasnenosť pojmu archeologickej pamiatka, resp. archeologickej dedičstva a jeho právna ochrana (archeologicke nálezy a náleziská považovali za vlastníctvo štátu, a nie vlastníka pozemku, na ktorom sa vyskytli, právna ochrana pred nezákoním únikom archeologickej nálezov do zahraničia a ď.), sa zapojil aj vtedajší minister kultúry SR L. Snopko.

Cieľom prednášky autorov J. Bujnu a I. Kuzmu (Projekt CEANS /Centrálna evidencia archeologickej nálezisk na Slovensku/ - aktuálny stav a rozpracovanie) bolo bližšie a hlavne názorne oboznámiť prítomných s projektom, ktorý už na predchádzajúcim Zjazde slovenských archeológov v Smoleniciach bol prijatý archeologmi všetkých inštitúcií ako jednotný systém evidencie archeologickej nálezov a nálezisk na Slovensku, čo ulahčí pripojenie Slovenska k (revidovanej) Európskej konvencii o ochrane archeologickej dedičstva.

V samostatnom bloku predniesli referáty o nových výskumoch, pamiatkovo chránených objektoch a ich účelovej rekonštrukcii a využití L. Veliačik (Výskum hradiska lužickej kultúry v Bošáci), V. Varsík - J. Halagan - J. Schmidtová (Panónska expedícia - výsledky výskumov v r. 1991), J. Hromada (Súčasný stav výskumu mladopaleolitických staníc v okolí Moravian nad Váhom), K. Pieta (Prezentácia archeologickej pamiatok v Liptovskej Mare), V. Hanuliak (Záchranný výskum zaniknutého kostola sv. Michala v Dvorníkoch, okr. Zvolen), P. Mosný (Archeologicke prieskumy na ohrozených lokalitách v Senkovej a Dvorníkoch), I. Cheben - I. Kuz-

ma - M. Ruttkay - J. Ruttkayová (Výskum na trase ropovodu) a špecificky zamerané referáty B. Polla (Potreba spracovať dejiny archeologickeho bádania na Slovensku), D. Staššíková (Osobné skúsenosti a názory na význam spolupráce s amatérskymi záujemcami o archeológiu v husto zastavaných oblastiach), J. Hunka (Využitie numizmatiky v archeologickom bádaní) a Ľ. Illášová (Mikroskopia v archeológii).

V živej diskusii ku všetkým prerokúvaným okruhom sa preukázal záujem členov SAS o aktuálne otázky archeologickeho bádania i ochrany pamiatok, z čoho vyplynulo aj sformulovanie stanoviska so štyrmi bodmi, ktoré je súčasne publikované.

V priebehu zjazdu sa premietali videofilmy o archeologickej náleziskách prezentovaných na XII. kongrese UISPP v Bratislave v roku 1991 (úvodné slovo K. Elschek), bola možnosť kúpiť si odbornú literatúru a pre záujemcov bola umožnená návšteva výskumu na Nitrianskom hrade, kde odborný výklad podal P. Bednár a I. Staník.

D. Bialeková

Závery z rokovania Zjazdu slovenských archeológov konaného v dňoch 28.-30. 4. 1992 v Nitre

Archeológovia na Slovensku organizovaní v Slovenskej archeologickej spoločnosti sa zišli v Nitre v dňoch 28.-30. 4. 1992 s cieľom zhodnotiť výsledky svojej práce za uplynulé obdobie. Zjazd usporiadala SAS v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV v Nitre pri príležitosti 20. výročia úmrtia nestora slovenskej archeologie prof. PhDr. h. c. Ing. Štefana Janšáka.

Z rokovania vyplynuli závažné okruhy problémov, ktoré bude musieť v najbližšom období riešiť archeologická obec.

1. V súvislosti s ochranou archeologickeho dedičstva v Slovenskej republike účastníci zjazdu poverujú legislatívnu komisiu pri SAS vypracovať v spolupráci s pracovnou skupinou pri Archeologickom ústave SAV v Nitre, Ministerstvom kultúry SR a Slovenským ústavom pamiatkovej starostlivosti v Bratislave príslušnú časť zákona o ochrane pamiatok v Slovenskej republike tak, aby plne rešpektovala potreby ochrany archeologickeho dedičstva v súlade s prijatými medzinárodnými dohodami.

2. Účastníci zjazdu navrhujú vytvoriť pri SAS komisiu z radov archeológov pracujúcich v múzeách na Slovensku, ktorá by sa podieľala na tvorbe zákona o múzeach a galériach Slovenskej republiky.

3. Účastníci zjazdu vyslovujú súhlas so zavedením jednotnej centrálnej evidencie archeologickej nálezisk na Slovensku (CEANS) a zároveň sa zaväzujú spolupracovať na realizácii tohto projektu.

4. Účastníci zjazdu konštatujú, že v súvislosti so zmenou majetkovoprávnych pomerov vlastníctva budov v správe múzeí často dochádza k ich neadekvátnemu využitiu. V dôsledku toho sú v mnohých prípadoch ohrozené zbierkové fondy týchto múzeí, ktoré sú nenahraditeľným kultúrnym dedičstvom. V súčasnej situácii sa rúšia systemizované miesta archeológov v niektorých múzeach a hrozí, že sa správa zbierkových fondov dostane do rekvalifikovaných rúk.

Účastníci zjazdu odporúčajú výboru SAS, aby na riešenie vzniknutých problémov vyvinul iniciatívu predovšetkým smerom k Ministerstvu kultúry SR, ale aj k ostatným štátnym orgánom.

XXIV. CELOŠTÁTNÁ KONFERENCIA ARCHEOLÓGIE STREDOVEKU - LEVOČA '92

V dňoch 28. 9. - 2. 10. 1992 sa v rekreačnom stredisku mládeže na Čingove uskutočnila XXIV. celoštátna konferencia archeológie stredoveku. Organizáciu konferencie zabezpečoval Slovenský ústav štátnej pamiatkovej starostlivosti Bratislava, stredisko Levoča v spolupráci so Slovenskou archeologickej spoločnosťou pri SAV, Spišským dejepisným spolkom v Levoči a Spišským múzeom v Levoči.

Ústredná téma konferencie bola: Etnický pohyb a zmeny v štruktúre stredovekého osídlenia. Rokovania sa zúčastnila takmer stovka bádateľov z Čiech, Moravy, Poľska, Rakúska a zo Slovenska. Odznelo 46 referátov, rozdelených do blokov podľa skúmanej problematiky (metodológia, štruktúra osídlenia, mestá, opevnené feudálne sídla, cirkevné sídla a inštitúcie, materiálna kultúra).

Súčasťou programu konferencie bola aj prehliadka slovanských hradísk na Čingove, kartuziánskeho kláštora v Letanovciach-Kláštorisku a exkurzia na severný Spiš (Poprad-Spišská Sobota, Kežmarok, Červený Kláštor, Stará Ľubovňa, Podolíneč, Levoča).

P. Bednár

PRACOVNÝ SEMINÁR O GERMÁNSKEJ KERAMIKE

V dňoch 5.-6. mája 1992 sa v Nových Vozokanoch uskutočnil seminár Nálezové súbory z germánskych sídlisk v stredodunajskej oblasti a ich vypovedacie možnosti, ktorý zorganizoval Archeologický ústav SAV a Komisia pre Limes Romanus pri SAS. Napriek tomu, že v kvádskej sídliskovej oblasti boli preskúmané reprezentívne časti veľkých germánskych osád, keramika z nich zostávala zatiaľ v tieni lepšie spracovaného materiálu zo súčasných pohrebísk. Priamy podnet na usporiadanie seminára dala na jesen v roku 1991 odborná komisia na výskume germánskeho sídliska vo Veľkom Mederi, ktorá konštatovala, že v záujme objasnenia chronologickej postavenia germánskych keramických tvarov je potrebné porovnať datovateľné súbory zo širšej oblasti.

Seminár mal pracovný charakter a formu diskusie priamo nad predloženým materiálom. Geograficky bol výber ohraničený sídliskovou oblasťou juhozápadného Slovenska a južnej Moravy. Základnou podmienkou na výber súborov bola prítomnosť chronologicky citlivého predmetu (mince, spony, terra sigillata a pod.) a dostatočne širokého a reprezentatívneho spektra germánskych keramických foriem a výzdobných prvkov.

Uvodom jednotliví účastníci podali stručnú charakteristiku nálezových okolností a pozície predkladaných objektov v rámci danej lokality (spôsob a druh výskumu, priestorové umiestnenie objektu na lokalite, relativne chronologicke zařadenie objektu v rámci lokality). Potom prebehla diskusia nad materiálom, ktorá sa snažila jednak eliminovať intrúziu na viacfázových lokalitách a jednak presne datovať predložený súbor.

Napriek tomu, že organizátori chronologicky neobmedzili výber objektov v rámci doby rímskej, prevahu tvorili súbory z 2.-1. polovice 3. stor. Jediným výrazným zástupcom 1. stor. bol objekt 22 z Bratislavky-Dúbravky, datovaný jemnou keramikou so sieťovaným dekorom (tzv. Netzwerkschale - K. Elschek). Do 2. stor. patrilo viacero objektov z Branča (T. Kolník), Nitry-Chrenovej (K. Pieta) a zo Stupavy (V. Turčan). Pomerne výrazným sa javil horizont z neskorého stupna B₂, resp. B₂/C₁, t. j. z obdobia pred markomanskými vojnami alebo z času ich trvania - Štúrovo-Obidská pusta (J. Rajtár), Veľký Meder (V. Varsik), Mikov dvor (K. Pieta), Vyškov (O. Šedo). Bohato bola na seminári zastúpená i severovská doba súborom z lokality Vlčnov-Dolní Němčí (E. Droberejár), z Chotína (J. Hečková - K. Kuzmová), Branča a Čífera-Páca (T. Kolník). Do pokročilého 3. stor. patrili objekty z Breclavi-Ladnej (J. Tejral) a z Branča (T. Kolník) a 4. stor. bolo zastúpené len jediným objektom z Bratislavky-Dúbravky, datovaným mincou cisára Constanza (K. Elschek). Zaujímavým doplnením týchto "barbarských" súborov bolo predloženie germánskeho materiálu z drevozemného tábora v Iži (spony a keramika - J. Rajtár).

Seminár ukázal, že najčastejším datujúcim prvkom v germánskych objektoch býva terra sigillata. V menšej miere sú to spony, hrebene, ostrohy a pre svoju zriedkavosť i mince.

Okrem samotného datovania germánskej keramiky bolo obsahom diskusie niekoľko problémových okruhov, z ktorých možno spomenúť intrúziu na viacfázových sídliskách z doby rímskej, t. j. problém "uzavretosti" sídliskových objektov, ďalej problém najstaršej germánskej keramiky v kvádskej oblasti a problém historických zlomov vo vývoji kvádskeho etnika a ich odrazu v časových horizontoch germánskej keramiky.

Vzhľadom na otvorenosť a aktuálnosť mnohých otázok sa účastníci jednoznačne zhodli na tom, že tento seminár by mal byť len podnetom na dlhodobejšiu diskusiu, v ktorej by bolo dobré pokračovať v budúcnosti. Zhodli sa i na tom, že predložené súbory, datované chronologicky citlivými predmetmi, by bolo vhodné publikovať formou katalógu, ktorý by tak tvoril akýsi odrazový mostík pri spracovávaní väčších sídliskových komplexov z kvádskej oblasti na strednom Dunaji.

V. Varsik

ETNO-ARCHEOLOGICKÝ SEMINÁR

Etno-archeologická sekcia pri Slovenskej archeologickej spoločnosti a Slovenskej etnografickej spoločnosti zorganizovala prvé tohtoročné stretnutie. Konalo sa 4. júna v budove bratislavského mestského múzea. Spoločnou tému rokovania zúčastnených odborníkov z oboch vedných disciplín bolo polnohospodárstvo. Je isté, že päť prednesených referátov nemohlo komplexejšie obsiahnuť celú šírku a zložitosť riešenej problematiky. Ich autori sústredili pozornosť na polnohospodárske náradie, obilné jamy, spôsob spracúvania obilia, podpivničené komory a problematiku ich stavebnofunkčnej interpretácie pomocou etnografických paralel. Vzhľadom na limitovaný rozsah bola v referenciach prednesená vždy len

podstata vybraných problémov, stačila však ako podnet na diskusiu, ktorej bol ponechaný rozsiahly priestor. V rámci nej sa základná informácia obohatila o ďalšie poznatky či analógie z registra oboch vedných disciplín. Prehľebenie vzájomnej informovanosti prostredníctvom výmeny poznatkov opäť raz potvrdilo užitočnosť takýchto stretnutí a prínos pre každého zo zúčastnených.

M. Hanuliak

EXKURZIA DO RAKÚSKA

Koncom mája 1992 sa 58 členov Slovenskej archeologickej spoločnosti zúčastnilo jednodennej exkurzie po múzeách a archeologických náleziskach Dolného Rakúska, ktorú zorganizovala Komisia pre Limes Romanus. Pre veľký záujem sa pôvodne plánovaný autobus musel doplniť o dva mikrobusy.

Prvou zastávkou bolo Museum Carnuntinum, nachádzajúce sa v kúpeľnom mestečku Bad Deutsch Altenburg v blízkosti našich hraníc nedaleko Hainburgu. V reňovannej budove múzea, ktorú po niekoľkých rokoch opäť sprístupnili verejnosti, sme si prezreli ešte novotou vonajúcu stálu expozíciu, dokumentujúcu prostredníctvom známych i dosiaľ nepublikovaných nálezov život rímskeho Carnunta. Naším sprievodcom bol odborník najpovolanejší - prof. Werner Jobst, ktorý nás oboznámił nielen s koncepciou expozície a s jej pozoruhodnými exponátmi, ale aj s rozsiahlym projektom Archeologickej park Carnuntum. V rámci neho sa v súčasnosti realizuje systematický archeologickej výskum, ochrana, rekonštrukcia a prezentácia rímskych pamiatok, najmä kamennej architektúry. O jeho úspešnom priebehu a vhodnom využití archeologickej objektov v cestovnom ruchu sme sa mohli presvedčiť pri prehliadke civilného amfiteátra, monumentálnej pamiatky Heidentor a pamiatkovo upraveného komplexu so zrekonštruovanou stavbou tzv. Dianinho chrámu, kde nás sprevádzala pracovníčka múzea dr. Alexandra Rauchenwaldová.

Ďalším cieľom našej exkurzie bolo Múzeum pravekých dejín (Museum für Urgeschichte) a Múzeum v prírode (Freilichtmuseum) v Asperne pri Mistelbachu. Privítali nás tu riaditeľ a pracovník múzea dr. Helmut Windl a dr. Ernst Lauermann, ktorí nás v úvode prehliadky informovali o rozsiahlej stálej expozícii venovanej vývoju ľudskej civilizácie a o zrekonštruovaných pravekých a všechnistorických obydliah, výrobných a hospodárskych objektoch, určených predovšetkým na výuku a vzdelávanie školskej mládeže. Napriek tomu, že expozícia už nie je najnovšia, svojou názornosťou zaiste upúta nielen deti a mládež, ale aj širší okruh záujemcov. Účastníkov našej exkurzie zaujali najmä rekonštrukcie archeologickej doložených sídliskových objektov v teréne, architektonické riešenie ich nadzemných časťí a interiérov a ukážky domácej remeselnej činnosti. Milým prekvapením v závere návštavy bol košík čerstvo upečených "neolitickej placiek", ktorými si nás svojsky učili rakúski hostitelia.

Verím, že získané poznatky a zážitky z tejto exkurzie, ktorej prialo i počasie, prevážia v spomienkach účastníkov nad nervozitou z časovej tiesne na spätnej ceste a radi sa na tieto miesta ešte v budúnosti vrátia.

K. Kuzmová

ZASADNUTIE VÝBORU SAS V DUDINCIACH

V dňoch 6.-7. októbra 1992 sa úskutočnilo výjazdové zasadnutie výboru Slovenskej archeologickej spoločnosti v Dudinciach. Podnetom na stretnutie v tomto peknom prostredí slovenských kúpeľov bolo pozvanie od dlhoročného člena SAS Arnošta Vánu, ktorý nás chcel oboznámiť s archeologickými lokalitami a prírodnými zvláštnosťami tohto regiónu.

Program bol rozdelený do dvoch časťí: zasadnutie a terénna obhliadka. Zasadnutie výboru sa konalo za účasti A. Vánu. Prerokovali sa jednotlivé body činnosti na rok 1992. Obhliadka bola zameraná na samotné Dudince a Hokovce, kde sa prezrel pravdepodobne prírodný kráterovitý útvar. Na okolitých poliach sme našli črepky a celý žarnov. Tieto nálezy prevzala dr. Marta Mácelová do zbierok múzea v Banskej Bystrici. Prezreli sme si aj kaštieľ v Hokovciach, ktorý pôvodne patril rodine A. Vánu. Žiaľ, je už v takom stave, že sa s ním nepočíta ani v zozname kultúrnych pamiatok.

Z výboru SAS sa zasadnutia zúčastnili: D. Bialeková, K. Kuzmová, G. Březinová, M. Mácelová, L. Gačková, J. Moravčík, J. Ižof, J. Labuda, Z. Farkaš, J. Bartík, E. Krekovič, F. Javorský.

Záverom chcem podakovať pánu Váňovi za jeho pohostinnosť a zabezpečenie stretnutia výboru SAS v takomto príjemnom a peknom prostredí.

G. Březinová

EXKURZIE PO LOKALITÁCH A MÚZEÁCH ZÁPADNÉHO SLOVENSKA

V pláne činnosti na rok 1992 boli zahrnuté i exkurzie po archeologických lokalitách Slovenska. Z tohto dôvodu výbor SAS na zasadnutí v Dudinciach schválil uskutočniť v spolupráci s Archeologickej ústavom SAV v Nitre dve exkurzie. Záštitu nad prvou exkurziou - po rímskych lokalitách v okolí Bratislavu - mal PhDr. Vladimír Turčan, pracovník Archeologickeho múzea SNM v Bratislave. Účastníkov (36) neodradilo sychravé jesenné počasie, a tak dňa 22. októbra 1992 absolvovali veľmi hodnotnú exkurziu. Začala sa v Bratislave-Dúbravke. PhDr. Kristián Elschek nás oboznámil s dejinami výskumu i s najnovšími objavmi. Hoci tažisko osídlenia spočíva v dobe rímskej, z ktorej sú aj zostatky základov kúpeľa, získali sa tu i pozoruhodné nálezy hlavne zo slovanského obdobia. Ďalšou navštívenou lokalitou bola Stupava. Obnoveným výskumom sprevádzal PhDr. Vladimír Turčan. Zachovaná stavba patrí k rímskym stavbám situovaným hlboko v germánskom prostredí. Výskum priniesol okrem potvrdenia predchádzajúcich poznatkov i mnoho nových výsledkov. Ďalšou zastávkou bol Devín, národná kultúrna pamiatka, známy osídlením od mladšej doby kamennej. Intenzívne bol osídlený Keltmi a najstaršie stopy po Rimanoch sú z čias Augustovho principátu. Význam tohto dôležitého strategického bodu na diaľkovej komunikácii sever-juh preurčil i jeho poslanie predmostia hlavného mesta panónskej provincie Carnunta. Zachovali sa tu zvyšky stavieb zo 4. stor. Najvýznamnejšia je nevelká masívna stavba napodobňujúca tvar antickej svätyne. Slovanské osídlenie je v areáli Devína doložené od 8.-9. stor. Prezreli sme si základy sakrálnej architektúry z 2. pol. 9. stor., ako aj mladšiu kruhovú sakrálnu architektúru a výstavu k dejinám stredovekého osídlenia hradu. Za odborný výklad patrí vďaka Ing. arch. Jane Hlavicovej. Exkurziu sme skončili v Rusovciach-Gerulate na území bývalej rímskej provincie Panónia. Prezreli sme si expozíciu, zvyšky antickej architektúry a výskum v samotnej obci. Odborný výklad o činnosti tzv. Panónskej expedície poskytli PhDr. Vladimír Varsik a PhDr. Jarmila Lomenová-Schmidtová, ktorí nás sprevádzali po múzeu.

Trasa druhej exkurzie, ktorá sa uskutočnila 4. novembra, smerovala na Považie. Bola zameraná na archeologickej lokality a múzeá v tomto regióne. Prvou lokalitou, ktorú sme navštívili za odborného výkladu PhDr. J. Bártu, CSc., bolo jaskynné sídlisko paleolitickej človeka v Radošine-Čertovej peci. V Piešťanoch nás pracovník múzea a člen našej spoločnosti Marián Klčo previedol po expozícii Balneologickeho múzea v samotnom múzeu aj v budove Villa Liska. S najnovšími výsledkami archeologickej výskumu kláštora na Kláštorej ulici v Piešťanoch sme sa mali možnosť zoznámiť prostredníctvom videozáznamu. V priestoroch minigalérie múzea vo Ville Liska nás privítal i riaditeľ Balneologickeho múzea PhDr. Ján Horváka. Malým turistickým výstupom sa začala prehliadka národnej kultúrnej pamiatky Kostolec pri Moravanoch nad Váhom. Pôsobivo upravená archeologicá expozícia, situovaná na výraznom skalnatom ostrohu medzi obcami Ducové a Hubina, poskytuje aj prekrásny pohľad na Považie a celú okolitú krajinu. Cesta Považím pokračovala návštevou Beckova. Hrad je známy od r. 1208, keď sa spomína medzi hradmi brániacimi západné hranice Uhorska. Príjemným prekvapením bola expozícia dejín Beckova, umiestnená v adaptovanej kúrii rodiny Ambrovcov. Sú tu inštalované materiály dokumentujúce dejiny hradu, obce a rodákov, remeslá a ľudové zamestnanie. Prvou zastávkou na spiatočnej ceste z Beckova bol Očkov. Ojedinelý nález kniežacej mohyly, datovanej do velatickej kultúry, ako aj rozsiahle germánske pohrebisko dali podnet na zhotovenie prvej archeologickej rekonštrukcie na Slovensku priamo v teréne. Za to patrí vďaka predovšetkým autorom vtedajšieho výskumu PhDr. T. Kolníkovi, DrSc. a PhDr. J. Paulíkovi, CSc. Na trase diaľnice Piešťany-Hlohovec sme sa zastavili pri modernom pamätníku, ktorý je venovaný archeologickej výskumu Bučian. Exkurziu sme skončili v priestoroch hlohoveckého múzea. Za odborného sprievodu PhDr. Petra Novosedliká sme sa oboznámili s expozíciou archeológie, etnografie, história (venovanej františkánskemu kláštoru) a ľudovej religioznej plastiky.

Na záver si dovolím ešte poznamku za organizátorov týchto odborných exkurzií. Mnohí členovia SAS prihlásení na exkurziu si už nepokladali za povinnosť ani nahlásiť svoju neúčasť. Z predpokladaného plne obsadeného autobusu sa počet účastníkov druhej exkurzie znížil iba na 25 členov.

G. Březinová

STRETNUTIE ŠTUDENTOV ARCHEOLÓGIE V BŘECLAVI-POHANSKU

V dňoch 28. 5. - 1. 6. 1992 sa uskutočnilo stretnutie študentov archeológie z FF MU Brno, FF UK Bratislava a FF UK Praha na archeologickej základni Břeclav-Pohansko. Stretnutia sa zúčastnili aj prof. T. Štefanovičová, CSc., prof. B. Dostál, DrSc., dr. F. Košťušík, CSc., dr. J. Vignatiiová, CSc., a dr. Z. Merínský, CSc.

Súčasťou stretnutia bola prehliadka areálu výskumu na Pohansku, spojená s odborným výkladom. Ďalším bodom programu boli prednášky študentov. J. Turek (FF UK Praha) informoval sériou diapositívov o archeologickom prieskume a výskume na Hebridách, na ktorom sa v r. 1991 zúčastnil. M. Kostka (FF UK Praha) mal prednášku o niektorých francúzskych lokalitách. Posledný príspevok predniesli kolegovia z Brna, a to o ich ročníkovej exkurzii po lokalitách na južnej Morave, konanej t. r.

Za miesto ďalšieho podobného stretnutia v r. 1992 bola navrhnutá archeologická základňa Tešetice-Kyjovice.

R. Korený

VÝSTAVY

Zvolen

Pri príležitosti svojej polstoročnice pripravilo Vlastivedné múzeum vo Zvolene v spolupráci so Stredoslovenským múzeom v Banskej Bystrici dlhodobú výstavu Praveké a včasnohistorické osídlenie Zvolena.

Rozsahom neveľká, ale materiálom atraktívna výstava prezentuje osídlenie Zvolena a najbližšieho okolia od eneolitu až po stredovek s využitím poznatkov a archeologických nálezov z posledných výskumných sezón. Ľažisko expozície tvoria sídliskové nálezy z Borovej hory a Lieskovca (eneolit), tri depoty bronzo-vých predmetov z mladšej a neskorej doby bronzovej z Pustého hradu, Balkánu a Ha-putky a slovanský sídliskový materiál zo Sliača a Môťovej.

Výstava prechádza do roku 1993.

M. Mácelová

Michalovce

V Žemplínskom múzeu bola dňa 21. októbra 1992 sprístupnená odborníkom i širokej verejnosti nová archeologická expozícia, ktorú múzeum realizovalo pri priležitosti 35. výročia svojho vzniku. K exponátom pochádzajúcim zo starších výskumov pribudli ďalšie pozoruhodné nálezy z lokalít skúmaných Žemplínskym múzeom v 80-tych rokoch (Zbudza, Ižkovce, Šamudovce, Žbince) a zároveň nálezy získané pracovníkmi VPS Archeologickeho ústavu SAV i Východoslovenského múzea v Košiciach (Veľaty, Žemplín, Budkovce, Hrčel, Blatné Remety).

V deň otvorenia expozície sa v múzeu uskutočnil aj seminár Archeologickej bádateľstva na Žemplíne, na ktorom sa zúčastnili pracovníci Archeologickeho ústavu SAV v Nitre, VPS AÚ SAV v Košiciach, múzeí východného Slovenska, FF UPJŠ v Prešove a ďalší pozvaní hostia. Zástupcovia jednotlivých inštitúcií hodnotili vo svojich vystúpeniach výsledky archeologickeho výskumu žemplínskeho regionu a ich prínos pre poznanie pravekého a včasnodejinného vývoja východného Slovenska.

L. Gačková

PREDNÁŠKY ZAHRANIČNÝCH BÁDATEĽOV

V. D. Alokšin (Institut istorii materialnoj kultury Rossijskoj akademii nauk v Peterburgu):

HROBY NEANDERTÁLCOV (Nové poznatky a tradičná interpretácia);

A. Ringer (Hermann Ottó Múzeum, Miskolc):

VÝZNAM ÚZEMIA SEVEROVÝCHODNÉHO MAĎARSKA PRE VÝSKUM PALEOLITU A ŠTVRTOHÔR V MINULOSTI;

J. Gömöri (Liszt Ferenc Múzeum, Sopron): ŽELEZIARSTVO A HUTNÍCTVO V SEVEROZÁPADNOM MAĎARSKU.

KRONIKA

Bla hoželáme

Srdečne bla hoželáme všetkým členom Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV, ktorí v roku 1993 oslávia okrúhle životné jubileá. Prajeme im mnoho zdravia, šťastia a radosti, osobných i pracovných úspechov.

- 90 rokov - Prof. PhDr. Vojtech Budinský-Krička, DrSc., nar. 24. 7. 1903 v Ružomberku, člen SAS od r. 1972, nestor slovenskej archeológie, bývalý riaditeľ Štátneho archeologického ústavu v Martine, docent a profesor na univerzite v Bratislave, vedecký pracovník AÚ SAV v Nitre a v Košiciach; vedecko-výskumná činnosť - takmer všetky obdobia praveku a včasného stredoveku.
- 80 rokov - PhDr. Mikuláš Dušek, CSc., nar. 7. 6. 1913 v Leviciach, bývalý predseda SAS (1972-1978), riaditeľ Podunajského múzea v Komárne, vedecký pracovník AÚ SAV v Nitre, špecializácia - doba bronzová, doba halštatská, regionálny výskum Podunajska, výskum hradiska Molpír v Smoleniciach.
- 75 rokov - Doc. PhDr. Anton Točík, DrSc., nar. 28. 1. 1918 v Krásne nad Kysucou, člen SAS od r. 1972, významná osobnosť európskej archeológie, budovaťa Archeologického ústavu SAV v Nitre, v r. 1951-1970 jeho riaditeľ, potom vedecký pracovník; významný podiel na rozvoji slovenskej archeológie; autor výskumu známej lokality Zámeček v Nitrianskom Hrádku; Špecializácia - doba bronzová, včasného stredoveku.
- 70 rokov - PhDr. Juraj Bárta, CSc., nar. 13. 4. 1923 v Ružomberku, člen SAS od r. 1956, jeden z prvých vedeckých pracovníkov AÚ SAV v Nitre, špecializácia - paleolit, speleoarcheológia;
- PhDr. Richard Marsina, DrSc., nar. 4. 5. 1923 v Šahách, člen SAS od r. 1988, historik, pracovník Historického ústavu SAV, vedúci vedecký pracovník, predsedajúci Vedeckého kolégia história SAV, autor základných publikácií z oblasti medievalistiky.
- 65 rokov - Jozef Hindický, nar. 5. 9. 1928 v Trávnici, člen SAS od r. 1975, bývalý stredoškolský profesor Gymnázia v Novej Bani, zberateľ;
- Štefan Meliš, nar. 9. 9. 1928 v Prahe, člen SAS od r. 1990, dlhorocný externý spolupracovník Považského múzea v Žiline.
- 60 rokov - Jozef Császta, nar. 14. 8. 1933 v Nitre, člen SAS od r. 1973, bývalý technický pracovník AÚ SAV v Nitre;
- Ing. arch. Andrej Fiala, nar. 4. 4. 1933 v Spišskej Novej Vsi, člen SAS od r. 1972, špecializácia - výskum a rekonštrukcia stredovekých hradov;
- Ladislav Horník, nar. 17. 7. 1933 v Ivanke pri Nitre, člen SAS od r. 1975;
- Ernest Poliak, nar. 16. 1. 1933, dlhorocný obetavý pracovník múzea v Žiline;
- PhDr. Mária Rejholecová (rod. Hrmová), nar. 1. 6. 1933 v Horných Opatovciach, členka SAS od r. 1969, dlhorocná vedecká tajomníčka SAS, jedna z prvých pracovníčok AÚ, špecializácia - včasného stredoveku, pochrebiská;
- Jozef Stupavský, nar. 28. 11. 1933 v Strážach nad Myjavou, člen SAS od r. 1975.

Noví členovia SAS

Silvia Domiková, Ladislav Srna.

Opustili naše rady

V máji t. r. zomrel pán PhDr. Jozef Hlinka, CSc., nar. 1. 12. 1925 vo Valašskej Belej, člen SAS od r. 1972. Bol vedeckým pracovníkom numizmatického oddelenia Historického ústavu SNM v Bratislave, jedným z popredných slovenských numizmatikov.

K. Kuzmová

Dňa 21. augusta t. r. zomrel pán Ján Nettich, nar. 18. 6. 1910 v Devínskej Novej Vsi, člen SAS od r. 1972. Olhé roky pracoval ako technický pracovník Slovenského národného múzea v Bratislave.

K. Kuzmová

Dňa 16. marca t. r. zomrel pán František Kiripolský, nar. 8. apríla 1919 v Nových Zámkoch, dlhorocný spolupracovník SAS pri SAV (člen od r. 1975) a AÚ SAV v Nitre. Ako samostatný odborný pracovník Okresnej pamiatkovej správy v Banskej Bystrici sa v 70-tých rokoch aktívne podieľal na archeologickom prieskume špano-dolinskej oblasti v spolupráci so Stredoslovenským múzeom.

M. Mácelová

Dňa 21. novembra t. r. zomrel dr. Anton Bagin, nar. 10. septembra 1923 v Ilave, profesor Bohosloveckej fakulty Cyrila a Metoda UK v Bratislave, špecialista na cirkevnú archeológiu, člen SAS od r. 1975.

D. Bialeková

NOVÉ PUBLIKÁCIE

- Corpus campanae Slovaciae I. Zostavil Milan Petráš. Vydalo Západoslovenské múzeum, Trnava 1992 (122 str.)
Kuzmová, K.: Terra sigillata v zbierkach múzea. Podunajské múzeum Komárno, Katalóg III. Rímske zbierky. Komárno 1992 (107 str., 59 tab.)
Mészárosová, K.: Kvety trpežlivosti. Kláštorné práce v zbierkach Západoslovenského múzea. Trnava 1992 (64 str.)
Sklenář, K. - Matoušek, V.: Osídlení jeskyní Českého krasu. Od neolitu po středověk. Zprávy České archeologické společnosti při ČSAV, Supplement 14, Praha 1992 (76 str.)
Trenčan, Ľ.: Rady a vyznamenania Slovenskej republiky 1939-1945. Vydalo Západoslovenské múzeum, Trnava 1992 (64 str.).

OCENENÉ KNIHY

- Furmánek, V. - Šiška, S. - Ruttkay, A.: dejiny dávnovekého Slovenska - III. Cena za najlepšiu knihu roku 1991, Cena SAV za vedeckú popularizáciu - 1992,
Cena Slovenského literárneho fondu - 1992;
Furmánek, V. - Veliačik, L. - Vladár, J.: Slovensko v dobe bronzovej - Cena Slovenského literárneho fondu - 1992;
Kolníková, E.: Bratislavské keltské mince - Cena Slovenského literárneho fondu - 1992.

REDAKČNÁ VÝZVA

Redakcia Informátora SAS oznamuje všetkým záujemcom o uverejnenie príspevkov, že rukopisy môžu zasielať priebežne na adresu Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV, 949 21 Nitra-Hrad. Uzávierka nasledujúceho čísla bude 15. 3. 1993. Vítané sú krátke správy a oznamy o prednáškach, výstavách, exkurziách, prieskumoch, výskumoch, nových knihách a pod., skrátka o všetkom, čo súvisí so činnosťou Slovenskej archeologickej spoločnosti a so záujmami jej členov.

Vydáva Slovenská archeologická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied ako internú tlač v Reprografickom stredisku Archeologickeho ústavu SAV v Nitre. Zodpovedná redaktorka: PhDr. D. Bialeková, CSc. Výkonná redaktorka: H. Bublová, Redakčná rada: PhDr. G. Brezinová, PhDr. D. Čaplovíč, CSc., PhDr. Z. Farkaš, PhDr. K. Kuzmová, PhDr. M. Salaš. (Na embléme pintadera zo 6. stor. pred n. l. zo Smoleníc. Návrh a grafické stvárnenie J. Maretová.)